

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 3.

V Ljubljani, 1. februarija 1879.

Tečaj XIX.

Dobri sveti.

1. Više stališče!

Ni kmali na svetu tako neslane in perstene reči, kakor so oni naravoslovci in „modroslovci“, kateri človeka tako radi primerjajo z živalijo ali ga po knjigah stavijo celo v eno versto z nemo in neumno živino. Kako mora vendar stresti blagega in istinito olikanega človeka, ako zagleda med opicami, netopirji, medvedi, krastačami in kačami i. t. d. vversteno tudi svojo vzvišeno podobo! Kako usmiljenja vredni so pisarji, kateri, popisovaje človeške lastnosti in potrebe, se vidno trudijo, da bi pri popisu izpustili ravno to, kar je prava in najpoglavitniša reč! Povsod tavajo okrog, le ob pravo se nočejo zadeti. Kar je nižega perstenegega in minljivega pri človeku prav hlastno popisujejo, pakazati pa in osvetiti to, kar ostane še unkraj groba, kar je večno ter naravnost imenovati n. pr. neumerjočo dušo, kerščanske čednost, večno plačilo in kaznen neskončno Pravičnega i. t. d. jih je menda sram. Sram menda tudi imenovati le Boga neskončno dobrotljivega Stvarnika, ker jim vse dela le „die Natur!“

Kako nizko je tako mišljenje! Po eni strani, skor ne morejo prehvaliti človeških del in umetnij, splošnega napredka, po drugi strani pa človeka — podobo Božjo! — tako globoko tlačijo in ponižujejo. Sad pa nekoliko spoznavajo, drevo pa terdovratno taje; nekteri že očitno, nekteri bolj skrito.

Kako nizko stališče n. pr. si je pač zbral, kdor hoče pod določnim napisom „človeške potrebe“ popisovati le samo telesne potrebščine, ktere navadno z eno besedo imenujemo „kruh“; če dušnih pa še v misel ne

jemlje! Neobhódno potrebno bi bilo v takem sestavku še razpravljati — na prvem mestu — take-le misli: „Was ist das Bedürfniss der Seele? — Streben ist Leben! — das Reich des ewig Schönen — ali pa das Herz des Menschen ruht nicht, bis es in Gott die Ruhe findet i. t. d.“ Kajti če se le ena stran in sicer nižja stran človeških potreb mladini razklada, bode prišlo „kruhoborstvo“ še bolj v kredit, kakor je že. Ako nauk na tako nizkem stališči ostane, kaj si bode mislila nadepolna mladina? Kakošne nazore, „ideale“ in sklepe si mora delati, ako se ji misel v glavo vtepa, da se vse godi le za ljubi kruhek; in da, ko bi ga že ljudje imeli pripravljenega, bi živeli kakor živali v lenobi in toposti! Učitelji in stariši bi beržkone učili le za „kruh“; pesniki bi pesnikovali le za prodaj; slikarji slikali za denar; politikarji bi politikovali le zato in tako, da bi imeli boljši kruh in večo zložnost; in tako zvani veleumi (ženiji) bi šli znabiti takrat kaj novega iznajdit, ko bi je lakot in sila primorala! Kako nizko! In še hujše posledice bi se dale izpeljati, ko bi bile le telesne potrebščine tako merodajne. Kaj bi bili potem tatovi, goljufi, sleparji i. t. d.!

Da se na tem stališči lahko pride do šemastega stavka: „dass wir im Auesserlichen bequemer leben und mehr sinnliches Vergnügen als das Thier geniessen können“, to je verjetno, ali kako je po tej poti mogoče priti do „Sittlichkeit“, če se tudi postavna polovica „religiös“ izpusti, tega ne umemo.

Tedaj princip, stališče nam bódi sploh više! Če se v resnici Vogta in njegovih priveržencev ogiblremo; naj bo zmiraj velik in debel zid med živalimi in človekom, kadar podučujemo! Vse naj se opušča, kar bi imelo o očeh izvedave mladine poniževati vzvišeno čast človeško! Pri živalih n. pr. ne rabiti po tuji šegi lepega imena „oča“ ali „mati“, in mnogih družih nepristojnih izrazov ter sploh ničesar, kar bi utegnilo mladini spodtakljivo biti: človeku naj se da, kar je človeškega, živalim in rastlinam, kar je živalskega in rastlinskega; mnogo pa naj ostane s plaščem svete sramožljivosti zakrita skrivnost — saj ni, da bi vsi vse vedeli — da se tako ohrani blago vzvišeno čutilo! Pade tako lahko, vzviša se tako težko! Ranjeno serce se teže zaceli, kakor ranjena pljuča. —

Naj še spregovorim besedico v čast ljubim otročičem. Kolikor bolj jih bomo ljubili, in kolikor više cenili, toliko zdatniša bo naša odgoja in vse naše prizadevanje pri njih.

Čeravno je mali otročiček zelo slabotna stvar, da se res mora smiliti rahločutnemu človeku, kadar ga sliši glasno jokati v zibeli ležečega, ali kje na poti čepečega, ko si sirotek sam ne more pomagati in mu drugi ne pridejo dovolj hitro na pomoč; vendar tako hudo še ni, da bi bil slabši, nego živalica ali še bolj milovanja vreden, nego mladiči, ki imajo krempljce, kopita, rožičke in ostre zobe za brambo. Za orožje

je še čas, naj pred šolo dostane! — Vemo, da se taka misel v mnogih knjigah bere, ali vse jedno je dolgočasna in ravno zavoljo tega še dolgočasniša; kajti memogrede bodi omenjeno, da oni, ki bi hotel ogromni nemški literaturi v kateri stroki koli še kaj zdatnega pridejati, bi si moral drugač ostrejšo pero ošpičiti, in kdor bi hotel morju nemškega slovstva še kaj priliti, ne bi smel po kapljici zajemati, sicer bi se očitalo: da lačna vrana sito pita! Poleg tega pa ravno mnoge nemške knjige ljubeznjivost malega otroka tako lepo, tako vzvišeno popisujejo, da se človek kaj na rajsko veselje spominja, na angeljsko čast — in kaj lahko pozabi živalskega brambovstva.

Čast in hvala nebeškemu Očetu, ki je za tisoče in milijone otročičev že naprej tako ljubeznjivo poskerbel. Kajti med stariši in otroci je pripel neko tako nežno, pa vendar tako terdno vez, ktere niso še le človeške roke spletle in ne še le človeške gmotne potrebščine za njo gradiva nabirale; ktera ni odvisna od časnih sprememb, marveč se nahaja v bogatinski palači in v siromakovi koči. Ta vez je terdno pripeta na dva deržaja. Na eni strani je dal modri in dobri Stvarnik vsim malim neko nepopisljivo ljubeznjivost, ktera si na prvi pogled pridobi toliko prijateljev, dobrotnikov in podpornikov, toliko postrežljivih rok, da bi mu nikakoršno orožje tako ne pomagalo. O že iz jasnih očesic malega otroka nam tako lepo naproti sije — izrecimo brez straha lepo besedo — duša njegova! „Kar nedolžno serčice otrokovo napolnuje, gotovo ni družega, kakor zadnji ostanki tistega miru in veselja, ki sta ga prva človeka tako srečna vživala v raji. Poglej oko otrokovo, če te ne spominja precej po stvarjenji novovstvarjenega Adama; premisli njegovo nagnjenost in zaupljivost do očeta in mater, če ni to istinita podoba one lepe zveze, v kateri sta bila prva človeka s svojim dobrotljivim Stvarnikom?“ Zato se tako radi sami spominjamo na svoja prva leta, zato je od nekdanj znamenje blagega srca, če je kdo rad med otroci in kako veličastna je podoba: „Jezus med malimi!“

Slavni profesor dr. E. Heis, eden naj učenejših zvezdoznancev in matematikarjev (kterega celo kolegi tako čislajo, da je njegova zbirka računskih nalog že 50. natis doživela) je rekel: „Tri strasti imam: otroke, cvetice in zvezde. Lepšega za me ni, kakor je nedolžnega otroka oko, v katerem se ne bó odseva; kakor poljá oko, cvetlica; kakor nebá oko, zvezda!“

Po drugi strani je pa tudi ljubi Bog starišem v serce zasadil ljubezen do otrok. Kdo bi bil v stanu dopovedati, kaj očetova ljubezen, kaj materna stori za otroke! „Kdo izmed vas prosi svojega očeta kruha in bo dobil od njega kamen?“ je poprašal Zveličar jude, kakor bi bil hotel reči, da kaj tacega se pač nikjer ne zgodi — tudi med judi ne!

Potem takem že smemo reči, da je dovelj skerbjeno za otročiče,

če le zanikernost starišev ni prevelika. Da bi le še mi prav spoznali dragocenost zaklada, ki se odgojiteljskim rokam izroča, in da spoznavši vrednost otročje nedolžnosti in sreče bi si vsi vse prizadjali, da se jim hrani in množi ta rajaska sreča! — da bi sleherni prejel dvojno spricalo: zrelosti za časno srečo pa — zrelosti za večno!

Na tem vzvišenem stališči naj bi ostali vsi, kateri pišejo in delajo za mladino!

x-y.

Juri Kobe Sodevski.

„Nek dan me srečajo otroci na poti v šolo idoči, in se z mano spusté v pogovor. Kaj bote dans v šoli imeli? — jih poprašam. „Sprochlehre“ mi eden odgovori. Nekteri zmed vas ste že precej veliki — velim jaz na dalje — zna kdo od vas, kako da se živi plot sadí, drevesa cepijo i. t. d.? Oj! tega se nič ne učimo v šoli — mi otroci smejoč odgovorijo. Mili Bog! — si mislim — vsakdo se uči svojega zanata, samo za kmeta ni ne šole ne uka. Kakor vidi sin delati očeta, tako dela tudi on, in ostane pri navadnem obdelovanji zemlje, kot ptica pri narejanji gnjezda. To je krivo, da kmetijstvo pri nas tako kukavo napreduje; sadjoreja se v nekterih krajih na Dolenskem na višji stopnikakor popeti nemore, nastor milemu našemu podnebjú“. Tako piše Kobe v Novic. l. 1852 l. 18 v sestavku: „**Kakošna knjiga je nam na kmetih sadaj naj bolj potrebna?**“ in prosi naposled: „Dajte nam v roke knjigo od kmetijstva, pisano poljudno na kratko, ki bo jedro vsega potrebnega zapopadla! Bila bi nam učenikom pri takim podučevanji za vodnika, odrašenim in nedeljskim šolarjem za čitanko, slednemu kmetovavcu pa za ročne bukve“. — To se je bilo storilo, in jako marljivo so se bili jeli po Kranjskem tedaj pečati s kmetijstvom, posebej s sadje-, vino-, svilorejo i. t. d., kar je pa sedaj spet pojenjalo, gotovo ne na hvalo ljudski šoli!

Imel je Kobe brata, kojemu je bilo ime Marko, in ta je znal mnogo lepih narodnih pesni, ktere je menda po njem zapisoval Jure ter priobčeval v že omenjenem letniku, kjer se pod naslovom: „**Narodna pesmica iz Poljan od Kupe**“ nahajajo na pr.: Tičica zove ljubico (l. 13); Materin svet (l. 16); Brata prošnja (l. 23); Volitva (l. 16); Drobní kluči (l. 30); Janko mlad junak (l. 35); Poljski blagoslov (l. 49); Tri junaške tuge (l. 51); Svekarve (moževe matere) tolažba (l. 61). — K pesmici „Poljski blagoslov“ pisatelj opominja: „Naš slavni Anastazi Grün meni, da v celi Koritkovi zberki ta pesmica naj bolj slovansko serce in slovansko mišljenje razodeva. Zatorej jo častitim bravcem podamo, osobito ker je v rečeni zbirki (IV. 86.) zmotljivo natisnjena“. Glasi se:

Poljski blagoslov.

V našem polju zlata jablan,
Pod jablano zlata miza,
Za nju sede Bog, Maria,
Bog, Maria, sveti Peter,
V rokah derži zlato kropel.
Hitil se je u jablanko;
Doli pala tri jabuka.
Pervo palo v naše selo:
Naše selo vse veselo.

Drugo palo v žitno polje,
Žitno polje obrodelo:
Vsaki barak po hambarak,
Vsaka latka dva vaganka.
Tretje palo v vinske gore,
Vinske gore obrodele:
Stara terta tovor vina,
Grebenico po lodrico
I prevezec po vederce.

(K vsaki verstici se pristavi):

Daj Bog, daj,
Daj Maria dobro leto daj,
Daj nam ga Bog.

Barak, bar, znana sorta prosa (Kolbenhirse, Fennich). Hambarak, hambar — žitna hramba, žitnica. Latka, lat — biljka, steblo. Grebenica — grobana terta, vlačnica. Lodrica, — čbanja, brenta.

Samostojen na Planini je Jure Sodevski — Slovan duhom i telom — rad pisaril o rečeh slovanskih. „Ker je — radostno rečeno — vendar enkrat doba dospéla, da nam je jelo marljivim biti za domačo reč in domače besede, da se brat z bratom soznani, bode prav, ako Novice nam včasih kako starico prinesó, sosebno take verste, ktere beseda je med ljudstvom še živa, da, čeravno je pripovedka zgolj smešna in prazna, vendar razumemo besedo naroda. Naj bo meni dovoljeno, piše l. 1853 št. 1., povedati kaj o Vili — o besedi, ki je pesnikom še dandanašnji tako draga. — In št. 2. pripoveduje o Vili in stare vraže bedastoči, češ: „Ne želi si sreče, ki ji s svojo močjo steči nemoreš“. — „V davnih, jako davnih časih, ko so ljudje še Matuzalemovo starost dosegovali, je zapovedano bilo stare moriti, ko več za delo niso imeli moči. Sin nek, navdan velike ljubezni do svojega očeta, ne zverši rečene postave, marveč skrije očeta pod kad ob času občeje preiskave, ter ga v potaji redi. Ta velika sinovlja ljubezin se obilo kmalo spleča. Kralj, brez moškega odvetka bivši, razmišlja misli, kako bi naj modrejega mladenča svoje kraljevine svoji hčeri za moža, sebi pa za naslednika dobiti zamogel. V dosego tega namena si tri zmislil uganke: kdor bi prvi vzhodno sonce zagledal, bi pervo; kdor bi prišel ne obut ne bos, bi drugo; kdor bi prinesel naj lepšo rožo za klobukom, bi pogodil tretjo uganko, popisuje po stari povesti št. 3. 4. pod naslovom: „Preklic stare moriti“. Sin ta po svojega očeta nasvetu gleda proti zahodu na naj veči umol in prvi ugleda solnce, ko na njega ertiček trake hiti; pred kralja pride obut toda brez podplatov; in za klobukom prinese pšenični klas, ter tako pogodi misli kraljeve, razreši zagonetke ali ugame zastavice. Od kod modrost tolika tebi v tvoji mladosti, sinek moj! vpraša kralj, in ko mu sin pové, kralja živa deteča ljubezen gane do solz, da reče mladenču:

Moj ljubček! s tem djanjem si mi dvakrat ljubši postal; tvoje blago in hvaležno serce se je pokazalo v milini, enaki rumenemu soncu, katero ko iza gor poluka, človeka z radostjo napolni, meni pa si snel tamno mreno z mojih uma oči, in sedež še le sim spoznavati jel, da so nam modrost, nauki in skušnje starih, če tudi več niso za delo, blažne vojačice v našem življenju. Odsihmal naj povsod obvelja ta zapoved: „Vsakdo spoštuj vsakega starega; sinovi pa hranite svoje starše hvaležno in ljubeznjivo noter do zadnje ure njih življenja!“ — V št. 9. kaže pa v znani pravljici: „Demoklesov meč“ resnico, da

Nikakor srečin ni,
U strahu kdor živi.

V iskrenem ogovoru do predragih kmetov se v št. 21—23 opisujejo: „Pomočki, kako bi se ladanjeci (od ladanja, Land, campagna) ali kmetje mestnjanom v omiki bolj približali“. V njem kaže, da so vprav kmetje uno sadonosno drevo, katero večidel vsi drugi stanovi na jagmo obirajo, kakor čebele medenocvetečo lipo. A tudi njihov stan ima svojo dobro i slabo stran. Samstvo ali ločenost od družih in opravila njihova so kriva, da so kmetje zmed ljudi družih stanov naj krajših misel, naj bolj nevedni, ker jim obdelja zemlje, kakor pravi Kobe, krati obdeljo duha, in ker jih mnogi zlovoljni klateži slepijo med njimi se skitaje. Temu nasproti naj si budijo um k mišljenju, naj si pomagajo po novih učilnicah, dobrih časnikih, farnih bukviših ali knjižnicah. „Slušajte tedaj, ljubi kmetje! svoje prijatle, ki le vam v korist svetujejo napravo šol; ravnajte se po svetih, ki vam jih dajejo za omiko vašo nadušeni duhovni, in gotovo boste dobili dobre šole, kjer se bodo vaši otroci učili majhni, kar jim bo velikim v prid: pobožnosti, vljudnosti, poštenosti, snage, delavnosti in mnogih vednost, na ktere se opira umno kmetijstvo, umetno rokodelstvo i. t. d. — Spoznavši potrebo šol pa boste tudi spoznali koristnost branja dobrih časnikov, ki soznanjajo človeka z vsim, kar zadeva njegovo posvetno in dušno srečo, — ki mu razodevajo skušnje zobraženih in razsvitljenih dežel, — ki nam naznanjajo kar se po svetu godi, da človek, ki je ud velike družine, ne ostane neveden divjak, ampak zveden, umen in pobožen državljan. Branje dobrih časopisov bi še druge blage nasledke imelo: mnoge nerodnosti bi se umikale koristnim podukom ob nedeljah; želja po branju bi se pri mnogih vnela; marsikdo bi zamudil kerčmo, poslušaje zanimive nauke in novice. — Velik vtok na zobraževanje vašega uma in serca bi imele tudi knjižnice (bukviša) po farah vpeljane, ker bi se po ti poti brez velicah stroškov soznanjevali z najboljšimi bukvami, ki spadajo na blagor duše in prid gospodarstva v vsih razdelkih i. t. d.“ —

„Gotovo se človekoljubu milo stori, viditi na več krajih po Sloven-

skem možkih, katerih ni sram razterganih hoditi, presti pa — poštenega dela — jih je sram“, piše v sostavku: „Ni prav ne, da se možki kod nas sramujejo predila“, in pohvalivši verle Viničanke, Preločanke in Adlešičanke, ktere pridne revice večkrat na glavi in opertiv nosijo, pa še gredé predejo po vzgledu nekdanjih slavnih mater (Herodot IV. 12), rojakom svojim živo priporoča: „Dragi Slovenci na Dolenskem! nikar se tedej ne mudite lotiti se rečenega lepega in koristnega dela, in začnite z veseljem deliti slavo z ženskim spolom, ki se temu že daje od davnih časov. Na Gorenskem in po Avstrianskem prede pri terdnih hišah oboji spol, — pokaj bi se potem mi presti sramovali, ki smo, z njimi prisposobljeni, le osebeniki, kjer je večkrat veliko možkih otrok, pa sama mati pri hiši, nemogoča si dekle držati zavolj revšine velike. Koliko je veselje, ko zjutrej zgodaj bërndajo kolovrati, brenkajo gerdaše in se vmes razlega sladkih pesem mili glas, ki se iz ust obojega spola tako ugodno slaga za sluh. Kako lahko se tù pozabi na milo prepevanje spomladanskih pevcev! — Še lepše pa je, ako je družina previdena s potrebnim perilom tako, da se lahko bolj po gostem v čedno in belo preoblači, ker život v snagi deržan biva orožen zoper mnoge bolezni. Snaga — pravi pregovor — je pol hrane. Tudi ne štejte med ženska dela tega, kar se z grabljami, s serpom in vilami opravlja, ampak se marljivo latajte vsakega dela odlog kuhanja in pranja. Mož, ki se s kuhanjem rad pečá, ni veliko prida gospodara!“ (Novic. 1853 l. 28).

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

3.

Prestopimo k Rousseau-u. Rojen l. 1712, je sklenil svoje burno življenje v letu 1778. Bil je najpervo pisar pri nekem odvetniku, potem se je učil kleparstva, potem je bil strežaj, ker je pa kradel, so ga izpodbili iz te službe. Postal je tedaj seminarist, a pustil je tudi to, ter podučeval po hišah godbo, dalje je bil davkarski pisar in še drugega več. Pozneje se je jel pečati s filozofijo, ter spisal več del o tem predmetu. Ali tudi o odgoji je spisal knjigo z imenom: „Emil ali o odgoji“, ki ima pet delov. Pervi štirje se bavijo z moško odgojo in zadnji, ki ima napis: „Sofija ali ženska“ uči, kako naj se odgoja ženski spol. In iz tega zadnjega dela hočem navesti nektere izreke:

„V ženski moške lastnosti obdelovati in one, ki so nji lastne, zanemarjati, se pravi, na njeno škodo ravnati“.

„Verjemi mi, razumna mati, ne napravi iz svoje hčere terdnega

moža, kot bi hotela popravljati naravo; napravi iz nje pošteno ženo in bodi prepričana, da bode tako sebi in nam kaj veljala“.

„Ženska naj se mnogo uči, ali le to, kar ji je treba vedeti“.

„Od terdnega materinega zdravja je odvisno najprej zdravje otrok. Od skerblijivosti ženskih odvisi začetna odgoja možev, od ženskih odvisé strasti, obnašanje, okús, veselice in sreča možev. Tedaj se morajo odgojevati ženske vedno le z ozirom na moške. Možém dopasti, njim koristiti, njihovo ljubezen in spoštovanje si pridobiti, njih v mladosti gojiti, za nje, ko odrastejo, skerbeti, jim svetovati, jih tolažiti, njim življenje sladiti — to so ženske dolžnosti, in za te se jih mora že v mladosti izgotoviti“.

„Pervo, kar se je učiti ženski, je ljubezen do svojih dolžnosti“.

„Emil in Sofija“ sta naredila velik prevrat v odgoji. Mnogo jih je bilo, ki so skušali izpeljati pravila, ki so v tej knjigi, ali kmalu se je pokazalo, da večidel niso izpeljiva. Ker je pa jako ostro pisal, ter kritikoval javno in družinsko življenje, sploh vse, kar se je delalo o njegovem času, mu je vzraslo mnogo sovražnikov in zato je moral pobegniti iz Francoskega na Angleško. Ali pomislimo, je li Rousseau kriv, da so njegove ideje neizpeljive. Na to vprašanje odgovarja sam: „Ljudje! ali sem jaz kriv, da si sami obtežite vse to, kar je dobro? Jaz čutim težave, morda so nepremagljive, ali resnica je: če jih hočemo premagati, jih do gotove stopinje gotovo premoremo“. — Poglavitna težava v Rousseau-ovi odgoji je ta, da bi moral imeti vsak otrok posebnega odgojitelja, ki naj bi ga vodil do 24. leta. Samo ta naj bi vplival na njega; ali z nobenim drugim človekom naj bi ne prišel v dotiko.

Vendar je ta knjiga velicega pomena v odgoji in Rousseau oče in začetnik premišljene odgoje. Ako tudi so njegove besede neizpeljive tako, kakor jih je zapisal on; ali prišli so za njim možje, ki so pomehčali njegove misli, ter jih tako uvedli v navadno življenje. To so bili tako imenovani filantropisti. Ali tudi ti so zabredli predaleč. Tako, da en izgled povem, se je valjal sloveči Bazedov zvečer pijan po blatu, šel potem drugi dan ves povaljan v šolo, da je potem tam dokazal svojim učencem: kako gerdó je, ako človek preveč pije. Zato mu je dejal nemški pisatelj Herder, da bi mu dal teleta v odgojo, ne pa otroke.

Omeniti mi je zdaj moža, ki ni bil sicer pedagog; ali ker je o namenu moškega in ženskega spola pisal tako važne besede, ga moram postaviti na to mesto. Kdo ga ne pozna orjaka v poeziji, slavnega Schillerja! Komú je neznana njegova krasna „pesen o zvonu“! Nepotrebno se mi zdi, o njegovem življenji, o njegovih delih in o njegovem pomenu kaj pregovoriti. Mož je znan celemu olikanemu svetu. Iz njegove „pesni o zvonu“ naj navedem nekatere besede po prestavi Koseškega, ki govore o dolžnostih možá in žené:

„Mož mora na bór,
 Življenje sovražno
 Opravljati važno,
 Sejati, saditi,
 Zvijavši dobiti,
 Da v skusu in stavi
 Koristno opravi.
 Zdaj silno prihaja neskončnega blaga,
 Napolni zaloga mu žitnice draga,
 Pohišivo se širi, raztegne se dvor,
 In noter vlada
 Srاملjiva ženica,
 Otrók porodica,
 In viža modro

Domače oprave,
 Dekline učivši
 Fantiče svarivši,
 In vedno ko riba
 Marljivo se giba,
 Čuvaje vseh mest
 Pomnoži obrest.
 Z draginami polni predele dišeče,
 In prejo verti na vreteno berneče,
 Nabira v omare, očistjene pég,
 Bliščečo volnino in platno ko sneg,
 Sijanja pridružiti blagu ne múdi
 Se vedno trúdi“.

Pomen teh Schillerjevih besed je ob kratkem isti kot Ksenofontovih, ki pravi: „Bog je žensko natoro priredil za dela in oskerbovanja v hiši, moško pa za opravila in oskerbovanja zvonaj hiše“, (glej prejšni pogovor!) ali Fenelonovih: „Dovelj je, če znajo (ženske namreč) enkrat le gospodinjiti“ (glej tudi prejšni pogovor!) —

Preden končam ta pogovor, moram pregovoriti še o nemškem pedagogu Sailerju. Ta mož je bil rojen l. 1751. v Aresingu na Bavarskem, je bil učenik bavarskega kralja Ljudjevita I. in pozneje škof v Regensburgu. Imenuje se in sicér po pravici „nemški Fenelon“, ne ravno zato, ker je bil škof kakor ta, ampak ker mu je soroden v mišljenji, in ker je odgojeval kakor ta nekega princa. Spisal je obširno knjigo z naslovom: „O odgoji za odgojitelje, ali pedagogika“, v kateri ima mnogo važnih besed o ženski odgoji.

On piše: „Razumnost in sercé za domače življenje in talent, ljubeznjivo cvetico blagostanja tkati v preprogo domačega življenja, in z nježnimi dvojnimi nitimi ljubezni, zaupanja in spoštovanja po eni in zvestega, veselega, radovoljnega delovanja po drugi strani vpletati, — to je najviša umetnost ženska. A tudi v tej najviši umetnosti je še nekaj najvišega in sicer: vera. — Prav, učite se peti, igrati na klavir . . . lahko vam bode s tem pregnati soprugo z mračnega čela temne oblake skerbí in tudi iz sercá. A notranje godbe vam ne zbuja noben klavir, nobeno petje; notranja godba za vas se nahaja le v oni najviši vednosti in umetnosti ženski. Učite se jezikov, katerih tirja čas: francoskega, angleškega, italijanskega, česar vam vaše okolnosti v sedanji dobi ne dadé pogrešati. A jezika ljubezni, ktera molčí, terpí, premagúje, njega vas ne uči nobena slovnica, nahaja se le v oni najviši vednosti in umetnosti ženski. Učite se okusno oblačiti, ter veliko in malo abecedo družtenih ceremonij na pamet: teh dveh lehkkih proizvodov novega časa ne morete skoraj pogrešati. A notranjega čuvstva za resnično lepoto in pravo družabnost v življenji vam ne podajajo nikake novine o modi, nikaka družba; to notranje čuvstvo se nahaja za vas le v oni najviši vednosti in umetnosti ženski“.

Pomen tega razlaganja se da ob kratkem povedati v stavku: „Ženska naj bode verna“. Vere je potreba pred vsem ženski, „kajti brez vere ni mogoče nikomur dopasti Bogu“. Vera in sicer živa vera v Boga jo tolaži, da prenaša radovoljno vse nadloge vsakdanjega življenja. In če ona ne najde nikjer tolažbe, kako bode po Rousseau-ovih besedah mogla „tolažiti moža, mu svetovati, ter mu življenje sladiti“. (Glej ta pogovor!)

Tako vidimo, da pedagogi podajajo eden drugemu roko. Česar ni eden določno povedal ali le memo gredé omenil, to je določil in razložil bolj temeljito drugi. (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Vojnika.** Celjsko učiteljsko društvo je imelo dné 2. januarja 1879 svojo prvo letno zborovanje v prostorih mestne dekliške šole. Navzočih je bilo 23 udov. Zapisnik (slov. in nem.) zadnjega zborovanja se prečita ter sprejme. G. predsednik omeni dopisa avst. uradniškega društva (Beamten-Verein), kateri dopis pozivlje učitelje, stopiti k temu vzajemnemu zavarovalnemu društvu za življenje, in da se je vodstvu prva številka mesečnega časnika »Pädagogium«, ureduje dr. F. Dittes, v ta namen doposlala, da jo č. č. udje pregledajo, in če jim dopada, tudi naročé. Na to je prišlo na versto tajnikovo letno poročilo (slov. in nem.). Iz tega posnamemo sledeče:

Društveno vodstvo si usoja poročati s kratko p. i. članovom o društvenem delovanji, ter jih osvedočiti, da si je društvo prizadevalo napredovati vsestransko po svojih pravilih, in dosežati svoj namen. Število obravnav in predavanj dovolj kaže, da je bilo društvo delavno in da se je svoje naloge zavedalo.

Važnejši govori, obravnave in predavanja so bili:

- 1) Pripomočki in sredstva za nazorni nauk (poročeval g. Bobisut).
- 2) Izlet z učenci v prosto naravo, g. Lopan.
- 3) O slovenskej slovnici — obravnava v narodnej šoli — g. Jarc.
- 4) Množenje z decimali — g. Miklavc.
- 5) O oblikoslovji v ljudskeji šoli — g. Miklavc.
- 6) Regionalna razstava v Celji — g. Bobisut.
- 7) Praktični izgledi iz logike — g. Miklavc.
- 8) Luknjičavost — g. Bobisut.
- 9) Pogosta menjava šolskih knjig — g. Bobisut.

Med temi 13. govori je bilo 5 slovenskih in 8 nemških.

Važnejši sklepi so bili:

1. a) Število slovenskih predavanj, obravnav in govorov naj bo enako unim v nemškem jeziku.
 - b) Zapisnik naj se piše v obeh jezicih.
 - c) Poročila in naznanila se imajo naznanjati v slovenskih in nemških časopisih.
 - d) Nauk v petji naj ne bo samo nemški, ampak tudi slovenske pesmi naj se pojó. (Nsv. g. Jarc.)
2. Začenjajo naj se mesečni shodi vsakokrat s petjem. (Nsv. g. Blümel.)
3. Okrajnemu šol. svetu se ima na njegovo tirjanje poslati:

- a) imenni zapisnik vseh udov učiteljskega društva;
- b) imena vsakratnih vdeleževalcev društvenih zborovanj.

4. Po omenjenem sklepu, da se ima zapisnik v obeh jezikih pisati, prevzame g. Jarc pisanje slovenskega zapisnika.

Opomniti je še, da je društvu letos prirastlo 5 udov; a izstopil je gosp. France Vučnik stareji, člani ud našega društva, šel je v pokoj. Društvo je napravilo tudi izlet v Hrastnik, kjer je bilo prav prijazno sprejeto. Izlet nij bil le kratkočasen, temuč tudi jako podučljiv. Iz društva je šlo tudi nekaj tovarišev v težavno vojno v Bosno, povrativši so bili po pozdravu g. predsednika radostno sprejeti.

G. blagajnik naznani, da društvo vklub temu, da ima še okolo 200 gl. zaostale društvenine tirjati, vendar v gmotnem oziru stoji na krepkih nogah.

Potem odstopi društveno vodstvo minolega leta, ter prično se volitve novega odbora.

Voljeni so bili sledeči gospodje odnesno gospodična: J. Bobisut, predsednik; J. Lopan, podpredsednik; gđ. V. Miheljak, zapisnikar; J. Miklavc, blagajnik; J. Weiss, knjižničar; F. Blümel, pevovodja; J. Rupnik in V. Jarc, odbornika.

Sè stalnim poročevalcem v slovenske časnike so izvoljeni: g. g. Petriček, Jarc in Brezovnik, v nemške pa g. g. Weiss in Miklavc in gđ. Mallada.

Ko še novi izvoljeni predsednik ude k marljivemu delovanju tudi v prihodnem letu opominja; in ko odborov program, da naj se v prihodnjih zborih razna pedagogična in metodična vprašanja, katera sproži kak društvenik »ex abrupto« obravnavajo, da tako vsak ud, ki se zbora vdeleži, pove ali sliši marsikaj za šolo primernege, sklene predsednik zborovanje ob jedni uri popoldne.

Anton Petriček.

— **Iz Dunaja.** (Dopis.) Ne davno je izšla nemška knjiga z naslovom: Pedagogično letno poročilo od leta 1877. Izdal dr. Dittes, vodja učiteljskega pedagogija na Dunaji. Trideseti tečaj. Med družimi pedagogičnimi sestavki v tej knjigi se nahaja tudi eden pod imenom: »Razvoj šolstva v avstrijsko-ogerski državi«, ki je nadaljevanje iz prejšnjih letnikov. O avstrijskem šolstvu ga je pisal dr. Thurnwald, profesor na dunajskem pedagogiji, in o ogerskem Jos. Rill iz Pešte. Naj posnamem iz tega sestavka nekatere odlomke, v katerih izraža dr. Thurnwald svoje menenje o ženski emancipaciji. On piše:

»Geslo našega časa »ženska emancipacija« je priklicala v življenje različna učilišča v izobraževanje deklic za vse stanove, kateri so prav za prav lastnina móž.

Z izobraževanjem ženskega spola bi se seveda ne bilo doseglo še nič, ako bi ne bilo prisililo pomanjkanje moških moči, prijeti za te surogate — namreč ženskam službe deliti. A pri tem se ni ostalo, da bi se samo pomanjkanje delalnih moči pokrilo z ženskim objem; celo tam, kjer bi se lahko nastavile moške moči, so se porabile ženske, tako da je bilo podeljenih več služeb ženskim, kakor bi bilo potrebno.

Pri vseh službah je bilo morda dozdevnemu pomanjkanju moških oseb kaj pomagano s tem, da se je dovolil k njim tudi ženskam pristop; a pomanjkanju učiteljskih moči ni nič pomagano s porabo učiteljic.

Vzrok je v tem, da želé učiteljice vedno ostati v večih mestih, tedaj v krajih, kjer se pri kakem slučajnem izpraznenju že tako najde dosti moških prosilcev.

Za šole po vaséh se je do zdaj komaj en ženski prosilec našel. Učiteljice se najdejo tedaj le tam nameščene, kjer, kakor sem že omenil, je za vmeščenje teh služeb dostikušenih moških učiteljskih moči.

Učiteljice zavzimajo tedaj, nikakor, ker se enakopravne z učitelji, ampak ker se jim daje prednost pred temi, sploh prijetniše, boljše plačane službe in pomanjšujejo takó pomanjkanje učiteljev posredno, ker so prisiljene moške učiteljske moči, ostati na kmetih. — Terén učiteljic so tedaj mesta.

Ne gledé na to, da bode mestnih služeb kmalu premalo pri taki obilosti učiteljic, da bi v njih le majhen del absolviranih kandidatinj našel zavetje, se prikazujejo tudi znamenja, ktera bodo, berž ko ne prisilila učiteljice, en del svojih že zasedenih prostorov zapustiti.

Bilo je mnogo šolskih vodij, ki so radi videli, ako so izpraznjene službe njihovih učilnic dobile učiteljice. Dobili so ž njimi, po njihovem menenji, bolj voljne elemente, ki ne delajo nikdar opozicije, ampak vedno ubogajo brez vgovora. — Ali s časom so se prepričali o čem boljšem.

Opazilo se je, da se »slabi« spol ne more upirati težavam učiteljskega stanu tako, kakor uterjeno moštvo, da se ženska prehitro vpéha, in da na tak način penzijskemu zakladu preti večje breme, kakor pri enacem številu moških učiteljskih moči.

Verh tega se je še opazilo, — kar bi se bilo lahko že prej vedelo, — da se učiteljice že zarad ženske narave dostikrat iz bolehnosti odtegnejo svojemu stanu, in so tedaj potrebna, če tudi le kratka, vendar le mnogokratna namestovanja; daljša in dražja namestovanja se nahajajo tam, kjer so nameščene omožene učiteljice.

G. dr. Thurnwald sklepa to svoje razmišljanje z opazko, da bi bile te razmere dostojne, da bi jih merodajne oblasti premislile, — kajti v denarnih zadevah se kmalu razdere vsa prijaznost. —

— **Od Ormuža** 20. januarija 1879. — 4. junija leta 1878. imeli so učitelji iz okrajev Ptuja, Ormuža in Rogatca na Ptujem svojo vladno konferenco, pri kateri so izvedili, koliko da posamezni dobé odškodnine za vožnjo in drugi strošek. Ko smo potem oddali svoje pobotnice čez znesek, napovedan nam po prvosedniku, i ko smo potem čakali celih 7 mesecev na odškodnino, smo se zelo čudili, da je znesek, ki smo ga pobotali ne le pripoznan, marveč tudi zdatno poboljšan. Ker pa smo prepričani, da se s takim in enakim denarjem na odločilnem krogu varčno ravna, ne zamoremo zamolčati svoje naj presrčneješe zahvale gospodu, po čigar prizadevanju se je moglo kaj takega zgoditi.

Ta zahvala naj bode izrečena c. k. okraj. nadzorniku na Ptujem, gospodu J. Rannerju, kojega vsi spoštujemo. (Okoljšičine tam vredništvu niso znane, tedaj raje molčimo, dasiravno si svoje mislimo.)

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta** 2. januarija 1879. Katehetu na 4razredni šoli v Postojni se določuje nagrada na leto; to se naznanja kranjskemu deželnemu odboru v priterjenje, da se tudi oberne na deželni zbor, da se ta nagrada določi iz normalnega šolskega zavoda; isto tako naj se nagrada za poučevanje v kerščanskem nauku na novih 4razrednih ljudskih šolah splečuje iz normalnega šolskega zavoda, kolikor se taka nagrada ne daje iz krajnih blagajnic ali iz cerkvenega premoženja, vsikako pa je poprej treba porazumljena z deželnim odborom.

C. k. okrajnemu šolskemu svétu v Litiji se ukazuje, obravnati z občini zastran voznine katehetov k poučevanju kerščanskega nauka v Veliki Gaber, a zastran nagrade za poučevanje v verozakonu na ljudskih šolah v Šent-Vidu in v Velikem Gabru naj stavi primeren nasvèt.

Rekurs občine v Hotiču zoper razsodbo okrajnega šolskega sveta v Litiji, zarad vsolanja Gornega loga v Litijo, se zaverže.

Ker je pri kranjskem učiteljskem pokojninskem zavodu s sklepom l. 1878. ostalo 1700 gl., se bodo zato nakupile državne obligacije.

V napravo Irazredne šole v Dražici se privoli.

Po nasvetu ravnateljstva c. k. višje realke v Ljubljani se sklene, koliko se ima tirjati pri izpitih zrelosti iz modernih kulturnih jezikov; učiteljstvu se izreka priznanje za živo gorečnost in složno delovanje, vzlasti pa ravnateljju za umno vodstvo in skerbno nadzorovanje pri nauku in pri disciplini mladeži.

Ravnateljstvu srednje šole v nekodi se ukaže, da naj da bivšemu suplentu priča o delovanju.

Prošnja za odpust gimnazijskega učenika se pošilja naprej.

Slavnemu c. k. ministerstvu se poroča o stanju realke v Ljubljani l. 1877/8.

Unanjemu u založništvu se izreka na njegovo prošnjo, da se nima nič zoper rabo njegovih pisnih sešitkov na ljudskih šolah na Kranjskem.

Prošnja vadničnega podučitelja, da se mu da stopnja in plača učitelja na vadnici, se predlaga na višje mesto.

Na podlagi disciplinarne preiskave zoper nekega učitelja se sklene, da se ima za kazen prestaviti drugam.

Prošnji dveh podučiteljev za učiteljski izpit mesca aprila 1879 predlagate se sl. c. k. ministerstvu.

Razrešene so bile prošnje za nagrado, izposojilno splečevanje in denarno pripomoč.

— **Slovenskemu učiteljskemu društvu** pristopajo novi udje, a stari vplačujejo letnino. Novim udom bomo ob kratkem poslali vstopnice. — Z novimi šolskimi postavami se je začelo tudi gibanje med učitelji na Kranjskem. A to gibanje na Kranjskem ni svoje osti obrnilo proti cerkvi, marveč proti ponemčevanju, in je bilo cerkveno-narodno. Učiteljsko društvo se je l. 1871. preustrojilo v slovensko učiteljsko društvo. Da to ni bilo po volji nekaterim učiteljem, lahko verjamemo; nemčurstvo na Kranjskem je pa na ravnost sovražilo tako društvo. — Izdala se je parola: tako društvo se mora uničiti, in osnovati se mora ponemčevalno učiteljsko društvo v liberalnem smislu, tedaj brezversko (konfessionslos), ker mnogo učiteljev je pričakovalo zlate dobe, ako ne bode več šola z cerkvijo hodila. Recimo naravnost: učitelji so se dali prevariti. — Kakor osnovano, tako speljano jeseni l. 1872. V eni roki bič, v drugi pa hleb; kaj čuda, da so učitelji čez palico skakali, popuščali slov. učiteljsko društvo in pristopali k ponemčevalnemu društvu. Neugodni slovenskim učiteljem so bili tudi prepiri med Staro- in Mladoslavenci; ako nas niso nemčurji bičali, so nas pa domači z iglami zbadali. — Ukljubo temu so tačas nekateri pisali: Slovenski učitelji ste sami krivi, da vaše društvo razpada. — Odbor je pa tudi videl, da s takimi pravili, kakor so bila osnovana l. 1871. ne more delovati, kajti takrat se je računilo tudi na učitelje zunaj Kranjskega; a skušnja tega pošteva ni poterdila. L. 1874. so bila pravila po skušnjah prenavljena in slovensko učiteljsko društvo odsihmal životari, kakor vé in zna, stari udje ga ne zapuščajo, in tudi o razdruženji, katero je bilo uže pri odborovi seji l. 1877. predlagano, nočejo nič slišati. — Pojmo dalje. — Vsaka svetovna vojska politično stanje prenaredi, vojska l. 1870. je povzdignilo Nemštvo na verhunec, po vojski l. 1877. pa se na obzorji kaže »slovanstvo«. L. 1878. je pa jasno pokazalo, kje so pravi avstrijski rodoljubje; vsa sedanja sistema se nekako maje, slabeje za Slovane v Avstriji ne more priti, in višja politika bode uplivala tudi na nižjo doli, recimo tudi na šolske razmere. Seveda vse na enkrat — na

vrat na nos, se ne bode spremenilo, a korak za korakom. Toliko je uže sedaj gotovo, da ime »Slovenec« ni tako sovraženo, kakor je bilo še pred kratkim. — Sedaj je čas, da slovensko učiteljsko društvo pokaže, da še živi, da ni pozabilo svojega časti vrednega imena. Tedaj učitelji pomagajmo si sami sebi, in Bog nam bode pomagal, ne zanašajmo se pomoči od drugej; te moremo še le pričakovati, ako smo sami svoje storili. Razume se samo ob sebi, da naše delovanje ne more tako biti, kakor l. 1870. in potlej, ko je bilo ono samo v deželi. Sedaj nam ni treba skerbeti za veselice i. t. d. Kjer se postavni možje zbirajo v resno posvetovanje, tam je zabava zadnja reč. Tudi svet ne bode prašal o tem: kako ste se zabavali, marveč kaj ste koristili narodu, čigar sinovi ste? Tedaj, dragi tovariši na delo! Ako bi slovenskega učiteljskega društva ne bilo, bi ga sedaj mogli osnovati, sedaj ko ostra zima ponehuje in se led tajati začinja. §. 1. društ. pravil pravi: Namera društvu je: duševno podpirati slovensko ljudsko šolstvo. — In kako lahko bi bilo sedaj storiti kaj koristnega! »Učit. Tov.« dobiva daljše sestavke v tej in uni stroki od raznih krajev, treba je le moči zediniti in delo urediti in kmalo spravimo to ali uno delo v rabo učiteljem in učencem na svitlo. To je pa le mogoče, ako se združenimi močmi lotimo dela in se vzajemno podpiramo; breme je za dvoje rami pretežko.

Prihodnji četrtek t. j. 6. t. m. bode imel odbor slov. učit. društva sejo. V posvetovanje pride: Kaka pomočna knjiga za učitelje in učence se ima najprej spisati in društvenikom razposlati? Začetek ob pol dveh pri »Tov.« vredniku.

— **Gsp. I. Zarniku v Vrabčah:** Sestavek »Domoljubje in šola je dober prevod« iz chr. pedag. Blätter (katere tudi citirate) in se vjema z našimi nazori o »domoljubji«; a recimo na ravnost: kaj nas briga prusak g. Schönerer in njegove veleizdajske izjave v državnem zboru na Dunaji, on ni našinec in je le bolj odkritoserčen, ali prav domače rečeno, on ni tak političen hinavec, kakor so drugi višji ali nižji, učeni ali neučeni zatirovalci nenemških narodnost, recimo Slovencev na Kranjskem in drugod. — Da katoliško-konservativni Nemci niso ž njim, jim radi verjamemo, uže zaradi tega niso, ker se na Pruskem katoličanstvo preganja, sicer pa tudi konservativni Nemci svoje velike nemške misli nikjer ne zatajé. — Avstrijsko domoljubje se je pokazalo sijajno p. l.; to pa še bolj jezi prusake in narodne renegate; zato toliko javkanja nad napačno politiko pret. leta. — Pesek v oči, pa drugega nič. —

Sicer pa stavki, ki se v Vašem spisu nahajajo: *„Vzemite deržavljanu „vero, in vidili boste, da bode le toliko časa domoljub, dokler mu to kaj „nese, ali k večem, dokler se od njega ne tirja žrtev; ako je pa treba „dati kaj domovini na altar, bode kmalo pri kraji njegovo domoljubje. „In tak postane še celo izdajica, ako okoliščine to nanesejo“*, ne slišijo na našo adresu, mi smo to vedno terdili in tudi sedaj terdimo; svetujemo Vam toraj pošiljajte svoje refleksije kam drugam, n. p. vredništvu »Schlztg.-e«, morda so jih tam bolj potrebni, kakor pri nas. No sedaj pa še nekaj. V »L. Schlztg.« se hvalite s svojim junaštvom in učiteljem priporočate složnost i. dr.

Ako ste Vi in Vaši drugovi s svojo dvojezičnostjo in omahljivostjo pričakovali tega, da bo svet o »Vas in o Vašem Zweigvereinu« kaj zvedel, ste uže dosegli svoj namen, tudi »Tovariš« Vam skazuje to ljubav. Kakošnega pametnega uzroka človek pri tem činu zastonj išče. Ne bodi Vam oponošena Vaša gorečnost za nemški »Landeslehrerverein«, le tega se bojim, da Vam bode javaline kaj koristila? — Oh pa vendar ne, da bi bilo to prepozno? I kaj še, utešite se! saj bodo tisti, ki so ob 11. uri prišli, ravno tako plačilo prejeli, kakor

tisti, ki so prišli ob 6. uri, namreč zasmehovanja na eni strani, na drugi pa zaničevanje ali preziranje. —

Sicer pa na naši strani zgrube ni, na nasprotni pa tudi dobička ne; človek bi o temu naj raje molčal, ko bi se taki ljudje še ne hvalili sami sebe in druge ne napadali; terst se uklanja vsakemu vetru, naj pride od ktere koli strani; kar pa se vsaki sili ušibi, tudi ne more biti v podpornjo.

— **Nove cerkvene muzikalije.** Pod naslovom »Cerkvene pesmi mašne, Marijine in sv. Telesa je v Novem mestu v založbi skladateljevi dobiti 16 napevov, kakoršnih za cerkvene potrebe v novejšem duhu vglasbenih še nimamo. Z velikim veseljem pozdravljamo krasno delo gospoda skladatelja P. H. Sattnerja, s katerim je prav lepo cvetko vpletel v naš še majhni venček slovenskih cerkvenih glasbenih umotvorov. Da si je to delo njegovo prvo javno izdanje cerkvene glasbe, vendar mu smemo preserčno čestitati, ker je svojim napevom vdihnil ono milobo, ki je potrebna, da se med narodom priljubijo, ne da bi žalili načela, za koje se dandanes društva v povzdigo prave cerkvene glasbe potegujejo. Za prehodnjo dōbo sedanjo so napevi, kakor nalašč. Tu ne najdemo samo harmonizovanega teksta, temuč pobožno vbrane melodije, lahko izpeljive, enako za pevca, enako za orgljavca, kar bode manj izurjenim posebno po godi. Glasosledje je naravno, prosto, za noben glas previsoko, ali prenizko, zlasti tenorjev glas vsak pevec prav lahko zmaga. Tudi glasoslovne vrednosti so Sattnerjevi napevi, ker so večinoma korektno postavljeni, da jim smemo priznati pohvalo. Tudi tisk J. Krajca v Novem mestu je kot prvi te stroke lep in snažen, ter vse jako razločno pisano. Da ni po vseh verstah v začetku pesmi nastavljenih predznamenj, in da note niso po kameno-pisalnih in umetno-glasbenih vodilih pisane, ni vrednosti teh skladb prav nič na škodo, zato jih prav toplo priporočujemo vsem cerkvenim predstojništvom in g. g. tovarišem, ki opravljajo posel orgljavcev. Cena je tem napevom 50 kr.

— **Premeščenje.** Gospod Janez Šolar, nadzornik srednjim šolam na Kranjskem, je premeščen v Sader v Dalmacijo. — Tam se ga vesele, a nas je bridko zadela novica, da zapušča ta izversten strokovnjak v filologiji, ta značajan in pogumen narodnjak svojo domovino. Srednje šole na Kranjskem za humanistično stroko bode nadzoroval dr. Ernst Gnad iz Tersta; Kranjska tedaj ne bode imela lastnega nadzornika za srednje šole.

— **Zahvala.** Kakor že mnoga leta je tukajšni sl. kr. šl. svēt tudi letos nabralo novcev, da se revnim pa pridnim učencem napravi zimske obleke. — Nabralo se je 101 gl., dva klobuka in nekaj blaga; prevedelo se bode 30 otročičev z raznim oblačilom in obuvalom. —

Darovali so naslednji v. č. g. šolski in mladinski dobrotniki: V. Pfeifer 15 gl., dr. Koceli 5 gl., Schönwetter 5 gl., Rülling 5 gl., Dell Cott 2 gl., Vesteneck 2 gl., dr. Linhart 2 gl., Gossler 2 gl., Waschica 1 gl., Rotter 2 gl., Tavčar 1 gl., Hochmayer 1 gl., Stanzer 1 gl., Engelsberger 1 gl., Ausetz 1 gl., Jugovic 2 gl., Vencajz 3 gl., Šufraj 3 gl., Neckermann 2 gl., Gregorič 3 gl., J. E. Lavrinšek 1 gl., M. Šusteršič 1 gl., Fr. Schönner 1 gl., Prevc 1 gl., C. Schönner 1 gl., Semen 1 gl., J. Vanič 50 kr., J. Rumpert 2 gl., Bömches 2 gl., J. Wanič 1 gl., M. Hočevnar 31 gl. 50 kr., J. Zvetanovič 1 gl.

Vsem visoko častitim, blagorodnim dobrotnikom izrekamo naj toplejšo: Zahvalo in Bog stoterno povrni!

Vodstvo štirirazredne ljudske šole v Krškem dné 21. januarija 1879.

Kaspar Gasperin,
nadučitelj.

— **C. F. Baurjev zemljevid Kranjskega** je izšel na 4 mapah na svitlo. — Založil ga je Eduard Hölzel na Dunaji, a razprodaja ga za Kranjsko c. k. dež. šl. svēt. Zemljevid velja 4 gl., na platnu v posebnih nožnicah 5 gl. 40 kr. Dobiva se pri ravnatelju pomožnih uradov (**Hilfsämterdirektor**) c. k. deželne vlade na Kranjskem, t. j. pri vložnem zapisniku »Exhibiten-Protokoll«.

— **Ung. Schulbote** pripoveduje, koliko plače ima katoliški učitelj v srenji Agendorf blizu Šoprona (Oedenburg). 1) Iz verske zaloge na leto 56 gl. 64 kr. 2) Od soseske 3 vagane pšenice po 5 gl. 15 kr. 3) Od kočarjev in gostačev v gotovini 22 gl. 80 kr. 4) Gruntna gosposka v Šopronu daje 4 seznje derv à 10 gl. 5) Od 42 otrok na teden po 3 kr. t. j. za 46 tednov 57 gl. 96 kr. 6) Notarstvo mu nese poprek 15 gl. 20 kr. (?). 7) Za orglanje in petje na leto 12 gl. 8) Za navijanje cerkvene ure na leto 12 gl. 9) Užitek od neke njive 8 gl. Skupaj tedaj 239 gl. 60 kr. —

In s tem naj bi učitelj po svojem stanu živel, in družino odgojeval. — Učitelj služi državi, odgoja prihodnje državljanje, pravično je tudi, da država zanj skerbi.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kočevskem. Na 2razredni šoli v Dobropoljah, druga učiteljska služba, l. p. 450 gl. in stanovanje in na 2razredni šoli v Loškem potoku (Laserbach) tudi druga učiteljska služba, l. p. 400 gl. in stanovanje; dotičnemu krajnemu šl. svētu do 20. februarija t. l.

V šolskem okraji Kranjskem. Na 1razredni ljudski šoli v Sorici, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje; kraj. šol. svētu do 28. februarija t. l.

V šolskem okraji za okolico Ljubljansko. Na 1razredni šoli v Horjulu, učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje; kraj. šl. svētu do 5. marcija t. l. Na 2razredni šoli v Šmariji pri Ljubljani, druga učit. služba, l. p. 500 gl.; kraj. šl. svētu do 8. marcija t. l.

V šolskem okraji Kerškem. Na 1razredni šoli v Šent-Janžu, Dolu (Johannisthal), učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje; kraj. šl. svētu do 28. februarija.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. France Breznik iz Olševka, učitelj v Tersteniku. — G. J. Kalan je v Mavčičah, J. Ambrozič v Zalemlogu in Viktor Gasperin v Olševku pomožen učitelj. »Schltzg.«

Na Štajarskem. G. g. Jos. Čížek, učitelj v Piljšanji; Iv. Voglar, učitelj na Planini; Dav. Čokelj, učitelj v Kostrivnici in Leop. Potočnik, učitelj v Št. Martinu pri Slovenjgradci postali so nadučitelji na baš istih šolah; Tone Brezovnik (def. podučitelj v Vojniku), postal je def. učitelj ravno tam; Fr. Šijanec (od sv. Duha), učitelj, k sv. Jakobu v slov. Goricah; Iv. Adamič (v Jarenini) in Mih. Kokot (na celjskej okoliškej šoli) postala sta na svojih mestih def. podučitelja; J. Sadnik (iz Vranskega), podučitelj, v Braslovče; J. Šorn (ljub. učit. kand.), zač. učitelj v Št. Jurju pod Tabrom; Jak. Šerak (iz Sromlji), def. podučitelj, v Vojnik; gdč. Mat. Travniček (iz Teharij), podučiteljica, k sv. Križu pri Slatini.

Petletno doklado so dobili g. g.: K. Valentinič, nadučitelj v Hrastniku; Val. Brence, nadučitelj v Velenji; Jos. Cizelj, nadučitelj na Vranskem, in sledeči učitelji: Šim. Meglič na Vranskem, Greg. Poljanec v Št. Lorencu na kor. žel., Luk. Kožuh v Makolah, Št. Končan v Mariboru, J. Uranič v št. Rupertu in Tom. Kunstič v št. Ilju pri Velenji.